

PETROZSÉNY és VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGYES TARTALMU HETILAP. — MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A lap előfizetési ára:

Egy negyedévre . . . 2 kor.
Fél évre . . . 4

Egész évre . . . 8 kor.
Egyes szám ára . . . 20 fl.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Petrozsény és Vidéke” szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a kiadóhivatalhoz küldendők. Hirdetések, valamint nyilttéri közlemények mérsékelt áron számíttatnak.

Cigányok és koldusok.

Cigányok alatt azt a nomád népet értjük, amely a XV. században jött Indiából Európába s itt az egyes országok nemzetei nem tudták magukba fel-szívni s nemcsak egyik vidékről a másikra, ha-nem országról-országra kóborolnak s ezideig se rendes lakáshoz, se tisztességes foglalkozáshoz szok-tatni nem tudták.

Koldusok alatt sem az emberi könyörületre utalt szegényeket, nyomorultakat, hanem azokat értjük, a kiknek életcélja a koldulás.

Mind a kettő parazitája az emberiségnek, rák-fenéje a társadalomnak. Ezért vonjuk őket itt egy kalap alá.

Az aktualitás indokolja a cigány- és a kol-duskérdés szellőztetését.

A dánosi hajmeresztő vérengzés felszínre ve-tette a cigány-kérdést, melyet a kormányok és ha-tóságok nem voltak képesek rendezni, a cigányokat munkára szoktatni. Legutóbb Széll Kálmán, mint be-lügy miniszter 1902. évben szaktanácskozmányt hi-vott egybe, mely a következő kérdésekkel foglal-kozott:

1. Milyen törvényes eszközökkel lehetne a vándorcigányok kóborlását megakadályozni?
2. Telepítés esetén, mi módon lenne ez vég-rehajtandó?
3. Milyen eszközökkel lennének a telepített cigányok telepítési helyükön tartandók?
4. Milyen módon lenne ezen lekötött cig-ányok megélhetése biztosítandó?
5. A fiatal nemzedék mily uton lenne a kó-borlástól elszoktatható és hogyan nevelhető?

6. Mily módon lehetne elérni azt, hogy a telepített cigányok, ha illetőségű helyüket elhagy-nák, felismertessenek, vagy feltalálás esetén ille-tékességi helyükre visszakísérhetők legyenek?

7. Kinek a közvetlen ellenőrzésére lennének a telepített cigányok bízandók és ezen ellenőrzés mily módon lenne végrehajtható?

A szaktanácskozmány eredménye az lett, hogy a cigány-ügy rendezéséről szóló törvénytervezet elkészítésével Bajcsy László nagylaki jegyző biza-tott meg, aki azt el is készítette és a miniszteri-umhoz beterjesztette. A törvénytervezet lényeges részei a következők:

Magyarországon 27.000 cigány van, akik közül 20.000 kóborcigány. A kóborcigányok két kategóriára oszlanak: azokra, akik csak a nyole nyári hónapban kóborolnak (ezeknek száma 12.000) és azokra, akik egész éven át kóborolnak. Az előb-biek kényszer telepítés útján községekbe telepíten-dők a községek lélekszáma szerint, de egy köz-ségbe legfőleg két család telepíthető. A második kategóriába tartozók az ország különböző helyein felállítandó, vagy létező ipartelepeken volnának széteszandók s leginkább fémipari munkával fog-lalkoztatandók. Mindenesetre megakadályozandó, hogy csapatokban együtt lehessenek.

Ez a javaslat ott hever a belügyminiszteri-umban.

A közigazgatási hatóságok is feladatuknak kezdik ismerni a cigánykérdés megoldását. Leg-utóbb a dorozsmai főszolgabíró dr. Herglotz István a hatásköréhez tartozó községek előljáróságához rendeletet intézett, melyben a következő pontok foglaltatnak:

1. A község előljárósága írja össze azonnal a községe területén leszármazás (születés) után ille-tőséget nyert cigányokat, nemük, életkoruk és fog-lalkozásuk feltüntése mellett. Az így három darab-ban elkészített összeírást legkésőbb három nap alatt adják át a községre nézve illetékes csendőr-őrsnek, második példányát a főszolgabírói hiva-talhoz terjeszték be, a harmadik példányt pedig az előljáróság saját használatára tartsa vissza. Ellenőrizze s jelentse a szaporulatot és fogyatko-zást szigorúan elrendeli, hogy a község bel- és külterületén bárholonnan megjelenő és ott sátort útni készülő idegen vándorcigányokat azonnal szorítsák ki minden rendelkezésére álló erővel a községi határból, szigorú figyelemmel legyen arra, hogy az így eltávolított cigányokat gondosan megmotozzák. Elkobzandók: balta, feszítő vasak, ráspolyozó, kés, lőfegyverek, szuró- és vágó esz-közök. Az állatokra nézve a járlat követelendő. Eltiltandó a cigány a koldulástól, kurzslástól. A lakosság kitanítandó, hogy közérdekből cigányok-nak ilyen módon való élőködéséhez ne járuljon hozzá. A rendelet olyan intézkedéseket tartalmaz, mely a kóborcigányokat rákényszeríti, ha elpusz-tulni nem akarnak, hogy megtelepülve, munkából tartsák fenn magukat.

Erre a helyes intézkedésre hivatkozunk an-nak konstatálására, hogy tételes törvény hiányá-ban a közhatalóságok a saját hatáskörükben intéz-kedhetnek, sőt intézkedni kötelesek a közérdek védelméről.

A Zsilvölgyben a kóborcigányok megrendsza-bályozása nem annyira igényli a rendőrhatalóság intézkedését, mint a koldusok üzelméi.

„PETROZSÉNY ÉS VIDÉKE” TÁRGÁJA.

A román tronörökös és családja magyar földön.

Ferdinánd román tronörökös, Mária trón-örökösné, Carol és Mária gyermekével július 26-án délután 5 órakor a Pajus-Pollatestei román vámon át a szurduki határszélen magyar területre lépett és egy pár kilométert téve automobilon a fenséges szurduki szorosban, anélkül, hogy Petrozsényt érintette volna a szurduki szoros elején levő Gerbert-féle villa előtt megfordult és kíséretével együtt visszatért romániába Tir-gu-jiuba, hova este 7 órakor érkezett.

Kiküldött tudósítók a rövid ideig tartó és min-den hivatalos színezetet nélkülöző látogatásról a követ-kezőkben számol be:

Reggel 7 órakor borongós, ködös időben hagytam el Petrozsényt, hogy a mi kies „Szurduk” szorosunkon át Targu-Jiuig kocsizzam, a román tronörökös fogadá-sát, ki tudvalevőleg Romániában családjával nagyobb körutat tett és hazánk egy részét is érintette, meg te-kintsem és arról beszámoljak.

Reggel 8 óra tájban értem el a Pallatistei vámot, holl részünkről semmi készülődést nem találtam, mint-hogy a pénzügyi kirendeltség, mely jelenleg az or-sovai m. kir. határkapitányság utlevél vizsgálati állo-másán az utlevél vizsgálatokat teljesíti egy szemlész és egy vigyázóval meg volt erősítve, (hol volt akkor a mi határszéli rendőrségünk?) és egy hatalmas tricolor jelezte, hogy itt kezdődik: a mi édes magyar hazánk! Pár lépéssel a hídán már parádé volt.

Katonaság diszben. Sürgős-forgás az utcákon. Min-den kilométerben jelző táblák, hogy hanyadik ut-

szakasz, melyik kilométerre. Az utak gondosan takar-ítva, daraszolva. Az őrházak román tricolorokkal dí-szítve. Lépten-nyomon diszben csendőrrjáratok és se-hol sem jövő, sem menő kocsis az uton.

A pajusi vám felkészítve, a hivatalnokok ünneplő diszben, hol utiigazolványainkat szigorúan megvizsgálva midőn célunkról tudomást szereztek, a legnagyobb kés-zséggel állottak rendelkezésünkre és tudattak, hogy a fenséges személyek d. u. 2—3 óra között jönnek a Rim-niculvalcei-Bombesdi utvonalon betérve a Bombesd-Pa-jus-Pollatistei utvonalba Petrozsényt érintve vissza tér-nek és este 7 órakor Tirgujiuban érkeznek, hol ünne-pélyesen fogadják.

Ezek szerint utitervemet akként változtattam meg, hogy Bombesdig utazom, ott bevárom az érkezőket és mivel az átmenő állomásokon távbeszélővel lehetnek összeköttetésben, egyuttal a Tirgujiui ünnepségeket is megtekintem Bombesdig a közeli falvak népe ünneplőben, a dorobánczok fegyveresen álltak el az utak széleit.

Délután egy órakor érkeztem Bombesdibe, ott már azt az értesítést vettem, hogy a fenséges személyek Rimniculvalceiből 10 órakor elindultak és a keresz-tező országúthoz délután 3 óra 34 perc, körül ér-keznek. Elég időm volt az élvezhetetlen román „Man-cari”-tól alaposan megcsömörölni, minek csak másnap adtam meg keservesen az árát és jó pihenés után 28 fokos melegben a Bombesden aluli keresztut és mozgó-posta állomáshoz értem, hol már kérdéses nélkül is tu-datták, hogy a „Princul” (tudva levő, hogy a románok Ferdinánd tronörökösöt kevésbé imádják, hanem a kis Carolut, azt nagyon is szeretik) 5 perc múlva áthaladnak.

Nem sokára hallatszottak az elszort „Hurrah” ki-áltások (és nem: se traiasca!) mire villám sebesen hajtott el előttünk 16 leernyőzött automobil. Azokból

egyiknek ernyője felvált vonva, s abból mosolygott ki integetve egy angyal arcú 10—12 éves leány és egy 13—14 éves fiúcska: a principiessa Maria és princu-l Carolu. Ferdinand tronörökös nem sokat törődött a közeleiben történőddel, Bombesden innen kezdődik a Szurduk fenséges panorámája. A fejedelmi látogatók itt felhúzták az automobil függőnyeit, bár vad szágul-dással haladva gyönyörködtek a természet e remek csodájában. Lainieson jámbor kalugerek keresztel fogadták a kiváló vendégeket, hol egy percre megállítot-ták az automobiloikat, míg a tronörökös a papok ál-dását fogadta.

Itt történt egy kis könnyen végzetessé válható bal-eset. A midőn a tronörökös gépkocsija mozgásba jött, állítólag a gépész a hirtelen kanyarulatot nem vette észre, mire a kocsis az áróka fordult. Szerencsére a rajtalevőknek semmi baja sem történt. A kocsit ha-marjában kihúzták és az utat folytatva d. u. 5 óra 30 perckor átlépték a határt, hol a Gerbert villa előtt megfordulva este 7 órakor Tirgujiuba érkeztek.

Tirgujiu várossa ezalatt pompát öltött. Tatar Lajos hazánkfiának becsületére válik a tudás és szakértelem, melyel a várost felkészítette. Feltűnt, hogy a mig nálunk hasonló esetben a rendőrök és titkosrendőrök ezrei figyelnek mindenkit, a szállodások képtelen árákig emelik a szobák árait, addig mi délután 5 órától kezdve 5 frank és 50 banért (ennyi volt a szoba ára) minden kérdőre vonás, vagy megfigyelés nélkül pompásan gyönyörködhattunk a centrál szálloda erkélyéről a párizsi pompába öltözött nők szebbnél-szebb toilettékben. Azok viselői bizony nem jártak ott, ahol a szépséget osztogatják.

A pompásan díszített főtéren fényes tisztí egyen-

Ezek veszélyeztetik itt a személy- és vagyonbiztonságot. Ezek beözönlésének s ártalmas garázdálkodásának megállítását már többször szorgalmaztuk. Olyan rákfenéi ezek a munkás társadalomnak, mint a kőboregények, sőt itt nálunk még veszedelmesebbek.

Az egészséges szervezethöz kikell pusztítani a kóranyagot.

Az ambulans koldusok ártalmatlanná tételéről a törvény pozitív rendelkezése alapján lehetne és kellene intézkedni. Mert ezek vagy szegények, vagy foglalkozás nélküli csavargók. Első esetben a községi törvény határozott rendelkezésénél fogva az a község köteles róluk gondoskodni, amelyiknek kötelekebe, illetősége alá tartozik; a foglalkozás nélküli csavargók pedig a törvény rendelkezésénél fogva illetőségi helyükre toloncolandók.

Havonként, a fizetésnapokon valósággal elárasztják ezek az undort és félelmet keltő csavargók a Zsilvölgyet, különösen Petrozsény, Lupény és Vulkán községeket. Béna, vagy csonkított tagjaikkal, többször szimulált nyomorultságukkal igyekeznek szánalmat kelteni s ezzel a könnyőreltetet kizsákmányolni és kábitó kiabálással a járókelők figyelmét magukra irányítani.

Petrozsény község előjárása — tudomásunk szerint — a felettes hatóságnál már tett lépéseket a botrányos, sőt veszedelmes állapot megszüntetése iránt, azonban ennek eredményét még nem tapasztalta a község. Az utcai csendháborítokat megbünteti a rendőrhatalóság. Honnan van privilegiumjuk a botránkozató és sikertűz kiabálásra itt az idegen koldusoknak, az alakoskodó koldus-szedelgőknek, akiknek nagyobb része a kéregetést színelve ürügyl használja a lopások s a tulajdon elleni egyéb büntények palástolására.

Fizetésekor, ezt megelőző és követő napokon gyakrabban előforduló büntettek eseteiben nem ok nélkül irányul a gyanu az idegen koldusokra, akiknek üzemelmei miatt mint hangosabb az indokolt panasza.

Nagyon kíváncsi volna, hogy rendőrhatalóságunk olyan rendszabályokat léptetne életbe, mely megakadályozná a koldulás ürügyl alatt garázdálkodó veszedelmes csavargóknak a Zsilvölgybe özönlését Csaka törvényt kell alkalmaznia.

ruhák, száguldó kocsik, egy század tűzér díszben, a kis Carolu egy dorobáncruhas iskolás gyermekekből álló százada és egy kacsulás katonai banda képezte a katonai parádét. Egyéb semmi. Este 7 órakor a távolból hallatszott a: „Hurrá!” kiáltás. Egy száguldó gépkocsi érkezik, benne egy fehérkabátos, sapkás ur. A zene reá kezd a: „Se traiasca regeler”. A Kathedra templomban a harangok zugnak.

A zene közepén megnyekken, a harangok elhallgatnak.

Vak láma volt.
Nem a trónörökös, hanem a hadsegéde érkezett meg.

5–6 perc múlva hangzik ismét a: „hurrá!”. Csendesen érkezik két gépkocsi. A zene későn kezd a: „sa traiasca regeler”. A harangok későn kondulnak meg ismét.

Kilép a kocsiból a trónörökös, senkivel sem fogva kezét, senkit sem szólítva meg, katonason üdvözölve a tisztek sorfala között a templomba lép, s metropolita áldását fogadja.

Annál nagyobb a „hurrá!”, midőn Mária trónörökösnek érkezik fiával és leányával, kik szintén a templomba lépnek.

Jó negyed óráig tartott a „Te deum”, mikor a trónörökös pár gyermekeivel kilép és a szemben levő Primáriára megy, hol ebédet adott, hova hivatalosak voltak Gorju megye notabilitásai.

A fenséges asszony és fenséges ur cerelet tartott. Többeket megszólításokkal tüntettek ki.

Este 10 óráig tartott az ebéd, a mikor a fenséges vendégek Titu Frumosanu lakására hajtatnak, kinél az éjszakát töltötték. Másnap reggel Verciorova felé hajtatnak az automobillal. Hogy különösen a román nőket mennyire lekötölte a trónörökösnek kedvessége abból is látható, hogy másnap nyilvános helyeken selyem sima hangon mondogatták: „ca a dis principessa”.

De jerünk haza felé: Jobb itt e földön: „Mely apol s eltakar”!

Kodra.

A balesetbiztosítási törvény végrehajtása.

Lapunk múlt számában főbb vonásaiban ismertettük a balesetbiztosítási és betegsélyhelyezési törvény életbelépésére vonatkozó végrehajtási utasítást, melynek még az alábbi rendelkezéseit említjük:

A balesetbiztosítás folyó évi július 1-én hatályba lépett. E naptól kezdve mindazoknak, akik baleset esetére kötelezőleg biztosítandók, a munkabálpés napjától, illetve amennyiben korábban léptek munkába, folyó évi július hó 1-től kezdve a törvényben szabályozott baleset-segélyekre és kártalanításokra igényük van. Hasonlóképpen a folyó évi július hó 1-től és a törvényben megállapított módon kártalanítandók azok, kik a törvény alapján az idézett naptól kezdve önként biztosítottak s végül a biztosításra kötelezett alkalmazottak, ugyancsak a folyó évi július hó 1-től önként biztosítottak hozzátartozói.

A balesetből kifolyólag nyújtandó segély és kártalanítások mérvét és módját a törvény állapítja meg, a segélyek és kártalanítások nyújtásánál tehát az idézett rendelkezések szerint kell eljárni.

A törvény szerint a munkaadók, illetve megbízottak minden balesetet huszonnégy órán belül bejelenteni tartoznak és pedig, minden más bejelentés mellőzésével, az üzem helyére nézve illetékes rendőrhatalóságnál és kerületi munkásbiztosító-pénztárnál.

Addig, míg az országos munkásbetegsegélyező balesetbiztosító-pénztár megalakul, balesetek esetében a betegségi segélyeket, temetkezési segélyt és az időleges járadékokat a kerületi munkásbiztosító-pénztárak a törvény rendelkezései szerint állapítják meg és folyósítják. Ezenkívül a kerületi pénztárak állapítják meg ideiglenes hatályú és folyósítják ehhez képest az állandó járadékokat is, melyek e szerint addig lesznek a megállapítás alapján folyósítandók, amíg az országos munkásbetegsegélyező- és balesetbiztosító-pénztár, illetve a választott bírósági szervezet meg nem alakul és az állandó járulékok kérdésében véglegesen nem dönt.

Az országos munkásbetegsegélyező- és balesetbiztosító-pénztár betegségi és baleset esetére való biztosítási műveletét a) a kerületi munkásbiztosító-pénztárak, b) a vállalati betegsegélyező-pénztárak, ideértve a közlekedési vállalati betegsegélyező pénztárakat is, és c) a magánegyesületi betegsegélyező-pénztárak közvetítik. A b) és c) pontok alatt elsorolt pénztárak közvetítői működése csak a betegség esetére való biztosításra terjed ki, a balesetbiztosítás helyi teendőinek ellátására, tehát csak a kerületi munkásbiztosító-pénztárak illetékesek. Addig tehát, míg az országos pénztár törvényszerű módon megalakítható lesz és működését ez alapon megkezdheti, a betegség esetére való biztosítást pedig a törvény, illetve a fentebbi rendelkezések szerint a kerületi munkásbiztosító-pénztárak végzik.

Mindezek a pénztárak a törvény életbelépésének napjától kezdve, a biztosításnál a 101 §-ban megállapított módon kölesőnösen eljárni tartoznak.

Az életbelépési rendelet többi része a kerületi munkásbiztosító-pénztárak átszervezésére vonatkozó intézkedéseket foglalja magában, pénztári tisztviselők és orvosok alkalmazásáról szól s az országos munkásbetegsegélyező- és balesetbiztosító-pénztár megalakításáról, a felszámolt pénztárak felszámolásáról.

Az ország legfőbb hatósága megtagadta azoknak a rendelkezéseknek a végrehajtását, melyeket a július 1-én életbelépett 1907. évi XIX. t.-c. tartalmaz; s mind ezt egyenes, felsőbb utasítás hiányában.

Óriási zavarokat idézett elő a törvények az országban szerte, nemcsak mert e törvényekiknek tényleg oly rendelkezései is vannak, melyek nem eléggé körülírtak, precíz és félreérthetetlenek. Mind e körülmény szükségessé tette a kereskedelmi kormány azon utasításait, melyek magukba foglalják a kormányának az átmeneti időre szükséges intézkedések tekintetében a maga intencióit, még pedig olyatén intencióit, hogy az érdeköröket legközelebbi teendőkre nézve magához közelebb hozza, illetve kioktassa.

Az 1907. július 12-ről kelt s 57.784. számú rendelete a kereskedelmi kormányának a magyarázó bevezetése után 15 fejezetben sorolja fel azokat a teendőket, melyekre a törvény átmeneti végrehajtása szempontjából szükség van, melyből kiemeljük még azokat, melyek mint legjobban érvényesült pretenziók erre érdemesek.

A legfontosabb intézkedés az, hogy az eddigi kerületi betegsegélyező pénztárak vannak hivatva a munkásbiztosítás jogfolytonosságának feuntartására és át-

menetileg eddigi alapszabályaik szerint tovább működni, a balesetbiztosítás kultiválását és működésük körébe vonván.

Igen precízen és félreérthetetlenül intézkedik a rendelet a megszűnő pénztárak feloszlatása és beolvastása, valamint felszámolásuk keresztülvitelére vonatkozólag.

Az országos pénztár megalakulását, illetőleg a helyi pénztárak mostani szervei kiegészítés útján hozandók paritásos helyzetbe s ebben a helyzetben ejük meg egyrészt az igazgatóság és felügyelő-bizottság paritásához szükséges választásokat, másrészt az országos pénztár delegáltjait.

A végrehajtási rendelet szerint a választások ideigleneseknek tekintendők s a szervezet teljes kiépítése után az egész szervezet új választásoknak lesz alávetve.

A palliatív rendelkezések ez a része, a legközelebbi évek folytonos és ismételt választásaival s ezek által a kedélyek felizgatásával s az egyik választástól a másikig történt konkrét intézkedések hatályon kívül helyezésével fog járni.

Az utasítás továbbá az iránt rendelkezik, hogy a helyi szervek kiegészítő választásai, melyekben tehát az összes érdekeltek még nem vehetnek közvetlen részt, opportunitási szempontból ideiglenessé jelentettnek ki. Aligha találnak oly igazgatóságot, elnököt stb., ki a kezdet küzdelmét, nehézségeinek legyűrését magára vállalja abban a biztos tudatban, hogy pár hét múlva, akkor mikor legjobban benne lesznek az organizálás es be rendezés munkájában: új választásoknak kell magát alávetni s ezen új választásokkal új, esetleges igen kétséges kimenetelű s a véltentől is függő eredménnyel.

Nem történt haj az 1891. évi XIV. t.-c. életbelépésekor sem, midőn az egyes pénztárak első igazgatóságait az iparhatóságok kinevezték, nem történe pedig eo ipso most, ha az első vezetőség nem deklaráltatna is ideiglenesnek.

Egyébként ez csak parányi része az utasítások és rendeletek azon előrelátható komplexumának, mely a munkásbiztosítási törvény gyakorlati alkalmazása körül, időről-időre s valószínűleg tömegesen is ki fog bocsáttatni. Legalább erre vall az a körülmény, hogy külön ezeknek rendszeres közzététele céljából az állami munkásbiztosítási hivatal a folyó hónaptól fogva hivatalos közlönyt fog kiadni.

Vita.

Ha nem a földrajzi nevekről és különösen, ha nem a hazafiságról lenne szó, talán hozzá tudnék én is szólni, ahoz a diskurzushoz, a mely e lapban folyt a közelmúltban. De így? Engedjék meg nekem, hogy másról beszéljek, mint az a bizonyos Bodóné. Mert, hogy nem értek én sem a földrajzi nevekhez, sem a hazafisághoz, az bizonyos. Ebből pedig kettő következik. Az egyik az, hogy ezekhez hozzászólni nem tudok, de — másodszor — annál többlet tudnék mondani arról, hogy mi is az a — magyar iskola.

Ha nekem valamikor ezt meg kellene határoznom, azzal a pár szóval tudnám igazán kifejezni: szeresd lelkedből a magadét és tegyél meg érte mindent, ami csak tőled telik, de becsüld meg a másét is. És ez talán igaz is lenne. Mert ezen fordul meg minden, ami a magyarság pozícióját megteremtette a világ-társadalomban. Bizonyos sovénység. De semmi kesernyész önhittség. Látjuk ugyan ezt ma. Már tudniillik minden téren. Iskola, kereskedelem, politika, vállalkozás, sőt nyelvérték, sőt magyarság, minden alkalmazkodik ama pozícióhoz, amit el kell foglallunk a nemzetek sorában.

Amig e lapban arról foly a szó, és pedig sok szó, hogyan kell tanítani a kontinens terén levő városok neveit, másrészt, hogy mit ír elő a miniszteri utasítás, addig én, szerény hírlapíró azon gondolkozom, van-e célja az ilyen diskurzusnak? Minthogy Leipzigh és Lipcse egy és ugyanaz, talán lényeges ami szemünkben. Talán nem. A tanítónak szemében egyetlenség ezt Leipzighnak mondani és B. tanítónak lesajnálnia azt — a magyarság szempontjából, — a ki nem Lipcsének ejti szegény német vasorunkat. Helyes. Az egyik olyan alapon áll, mint a másik. T. i.: egyéni alapon. Objektivitás nélkül. Mert, hogy mindenki tekintélyekre hivatkozik. És ez is valami. Mi — hírlapírók — másként fogjuk fel a dolgot. Például a szerkesztőm a semmiről is másképpen ír, mint alázatos szolgája: jó magam. Szóval egyénileg-objektíven. (Boesánat, ez nem szofia!) Én a magam részéről azt mondanám: (hogy Lipcsénél, vagy ha tetszik Leipzighnál maradjunk) és igen tisztelt hölgyeim, melyik itt a magyar elnevezés? Lipcse is szép, de Leip-

cig is nagyszerű. És melyik a magyar? Ugyan-ugyan. Így is írják, úgy is mondják. Ha akármit mond az utasítás. Még előbb ki kell fornia magát ennek az elméletnek épen úgy, mint az a t o m tudományos komédiának. És majd a z t á n. És csak a z t á n.

És ha a magyar iskoláról kellene mondanom valamit? Istenem. Az iskola, ami a hírlapíró lelkéhez épen úgy oda van forrva, mint ahogyan kellene oda forrva lennie a tanító egyéniségéhez, egészen más, mint e keretben ilyen halvány kicsinységekről lehetne diskurzust folytatni. Nem néz az neveket, nem külsőséget, nem polémiát, de lelket, magyar lelket. Szép az, hogy mi hogyan történjék az iskolában alakilag. De hogy milyen s z e l l e m legyen az iskolában? Ez az. Köszönjük az olyan iskolát, ami a piacra viszi a szellemet, a falak közül; ami szertelenségeket akar akkor is, mikor pár szóval el lehet intézni olyan semmisséget, ami elvégre nem iskolai karakterbe vágó dolog.

A Zsilvölgyben tudnánk iskolákra mutatni, ahol személyes dolgok vannak talán, de a szellem egy és érintetlen. És ennek meg van az az óriási hordereje, hogy az összehangzatosság nem szög, de tény. Lelket keresünk minden munkánál, nem külsőséget. És különösen az iskolánál. Különösen az iskolánál. Minden műveltség letéteményese az a hely. Ha így van? Ne kelljen ehhez magyarázat.

Szíves szó. Szeretet kartárs és tanítvány között. Elismerése a tehetségnek és semmi személyeskedés. Igaz, kollegiális, és a szívet, a lelket felemelő együtt érzés. Ez az.

Két dolgot említék. Egy hangverseny teremben voltam. Kiállt a pódiumra két hangszerező és egy-egy különálló, de végtelenül kellemes melódiát játszott mindkettő. Nem volt az szervesen egy, de azért az a két dallam úgy összefolyt, hogy szívünk, lelkünk tele volt vele. Aztán jött valami más. Klaszikusan nehéz muzsika. Két hangszerező, de mindenik bizonyos ríktó ellen-tétellel. Az a két ur mintha egymást akarták volna felülmulni abban, hogy részletezzék, kiemeljék azokat az elmentéket, amik az első pillanatban mintha bántó lett volna. Azonban végeredményében, az a két nehéz zene, az a két nem szimptikus dallam-anyag is egygyólvadt. Szerves egész az, éreztük, tudtuk. Ime. Legyen így, (mert így kell lennie) a tanítók nagy társadalmában is. Akár kellemes a dallam, akár erősebb a karaktere, össze kell annak folyni, hogy élvezhesse a közönség, a szemlélő. Igyekeztem ezt megtanulni én is és megtanultam. Mert tapasztaltam, hogy a visszavonás, az együtt nem működés a tanítóknál szigorubb és erősebb megbírálás alá esik, mint más perszonánál.

Leipzig, vagy Lipese? Mindegy az. De akár így van, akár úgy, a hang, a melyen tárgyaljuk az ügyet türelmes kollegiális kell hogy legyen.

Styx.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Kulturmunka.** A Salgótarjáni Köszénbánya Részvénytársulat központi igazgatósága elhatározta, hogy a petrozsényi bányagazgatósága vezetéséhez tartozó népisiskolák összes bányászgyermekét — akár állam, akár társulati elemi iskolába járjanak azok — ingyen tanítási könyvvel fogja ellátni a jövő iskolai évtől kezdődőleg. Épen ezért a körzetében működő tanítókat a hónap utolsó napján közös értekezletre hívta össze, hogy állapítsák meg lehetőleg egyértelműleg azokat az iskolai könyveket, miket a jövő szeptembertől kezdődőleg együttesen fognak használni. A tanítók összejöttek Schreiner társulati titkár elnöklése alatt s megállapodtak abban, hogy kezdetnek azokat a tanításhoz szükséges könyveket fogják beszerezni iskoláikba, amiket a petrozsényi áll. tanítók jóváhagyás végett betérjesztettek a tanfelügyelőséghez a múlt iskolai év végével s amiket e forum már jóvá is hagyott. Az össze jövetel hangoztatta ugyan, hogy a megállapított könyvek állandósítását a jövő év eredményes munkájától teszik függővé. Ha ugyan is a könyvek beválnak, úgy semmi sem áll annak útjába, hogy azok általánosan használatba vétessenek. A zsilvölgyi tanítószög nem fogja magát befolyásoltatni a jövő évek tanítási könyveinek megállapodásánál attól, hogy valyon ki írta azokat. A rosszat elvetik és csakis a jót fogják akceptálni. És évben kísérletek lesznek és tanulmányokat ez irányban s a végleges megállapodás az év végével, illetőleg a jövő év kezdetével lesz. Most a könyvek jegyzékét épen ezért nem közöljük. Céltalan lenne. Remélhetőleg a jövő al-

kalommal abban a helyzetben leszünk, hogy végleges megállapodás után a tanítók pozitív könyv-programját adhatjuk közre. A szakszerű, fapintatos vezetés azt eredményezte, hogy részletkérdések is megvitatás tárgyát képezték. Az elnök bezárván az összejövetelt annak a meggyőződésének ad kifejezést, hogy a zsilvölgyi tanítószög mindent megteszi abból a célból, hogy a lendő iparálam azzá legyen, amivé kulturpolitikuskaink programja szerint lenni kell: egységes, öntudatos, a népesség előnyeit szemelőtt tartó állammá. Fejtegetését a tanítók osztatlan tetszéssel fogadták.

— **Gyűlés.** A vulkáni fiatalok megalakította a Zsilvölgyben a negyedik ifjúsági egyesületet. Aláírási ívet bocsátott ki az egyik társulati tanító, melynek kb. százhatvan aláírója került nemcsak a fiatalokból, de a vulkáni intelligenciából is. Az alakuló gyűlés vasárnap volt megtartva a társulati iskola egyik tanítási termében. Az elnök — Blaschek Aladár főmérnök — tömören, szép szavakkal fejtegette az egyesület célját. Ez az egyesület — mondta — az összes társadalmi osztályokat egyesíti magában s célja nemesen szórakoztatni tagjait s szellemileg és erkölcsileg előbbre vinni. A tisztikart megválasztották a nagyszámban megjelent egyesületi tagok ilyen képen: Elnök: Blaschek Aladár főmérnök; alelnök: Vass Imre társ. tanító; titkár: Károlyi Lajos társ. tanító; könyvtáros: Blasavszki László rajzoló; pénztáros: Orbán Dénes; dalárda vezető: Bakó Lajos társ. tanító; tüzőltő főparancsnok: Varjassy Béla; alparancsnok: Loy Rudolf; szertáros: Berkovits Mór. Választottak kilenc választmányi tagot is, és pedig: Ungár Etelka, Erdélyi Iduska urleányokat és Papp Sándor, Westhoff Károly, Csaszlava Ignác, Kovács Sándor, Reingewirtz Lajos, Hodossy György és Oprisa Sándor urakat. Az ifjúsági egyesület már meg is kezdte működését, amennyiben tagjai részére augusztus 20-án felolvasó estélyt és tánemulatságot rendez. Alapszabályait a választmány legközelebb fogja a belügyminisztériumnak felküldeni jóváhagyás végett. E legközelebbben elkezdett ifjúsági egyesület működése iránt nagy az érdeklődés Vulkánban, annál is inkább, mert napról-napra lépnek új tagok az egyesület kebelébe. Részünkről szintén figyelemmel fogjuk kísérni nagy horderejű működését s minden esetben méltányolni is fogjuk.

— **Hirtelen halál.** Zsaszán Juon napszámos volt egyik vulkáni vállalkozónál. Az ötvenhat tavaszt látott, munkás barátunk szombaton este betért Herman Izidor kocsmájába egy kupica pálinkára. Meg is ivott 24 fillér árát s aztán ledőlt az asztalra, talán azért, hogy gondolkodjék az élet mulandóságáról. Mikor a záróra alkalmából költögettek Zsaszán urat, az csak nem akart mozdulni. Egy kissé korán jött szívszélhűdés ama jobb házába tértette. Eltemették. Nyugodjék békén.

— **Késelés.** Az utóbbi időben Vulkánban igen gyakori a késelés. A múlt vasárnap délelőtt nagy csoport ember álldogált a Lobstein-féle kocsmá előtt, kissé be is volt pálinkázva egyik-másik a sziesztálók közül. Szilveszter Miklós bányász is élvezte a friss levegőt, amikor arra felé tartott két lupényi haragosa. Szó szót követett s pár perc múlva véreben fetrengve, összeszürkálva feküdt a jökepi bányász a porban. Sulys sebével a társulati kórházban ápolják.

— **Jegyző — királyi kegyelemből.** Érdekes eset történt legutóbb Biharvármegyében. A középponti járásban ugyanis néhány héttel ezelőtt megüresedett a hegyközkövási jegyzői állás. Pályázott az állásra Vary Lajos is, akinek azonban még nincs meg a jegyzői diplomája. Pártja úgy segített a bajon, hogy kegyelmi kérvényt intézett a királyhoz, aki aztán a jó információ alapján a jegyzői vizsgálatot, illetve a tanfolyam végzését elengedte Varynak. Ez az eset annál is érdekesebb, mert hasonlóset, még egyetlen egyszer sem fordult elő. A jegyzői állás elnyeréséhez a főispáni, alispáni, főszolgabírói pártfogás; sokszor ügyes taktika elegendő volt. Milyen protekciója lehetett ennek az embernek?

— **Vesztett macska.** Vulkánban három embert mart meg a veszett macska a múlt kedden. Chirea Juont és a feleségét és egy vályogvető fiatallembert. Mindháromnak a karját marcangolta össze a veszett állat. A macskát ártalmatlaná tették, miután Erdős járási állatorvos megállapította, hogy tényleg meg volt vesztve. A sebesülteket pedig felszállították a Pasteur-intézetbe, ahol be fogják őket oltani.

— **Új huszkoronás bankjegyek.** Az Osztrák Magyar Bank új huszkoronás bankjegyek kibocsátását tervezi. Az új bankjegyek kibocsátására az a körülmény készíti a bankot, hogy a mostani huszkoronás bankjegyeket nagyban hamisítják és valószínűleg sok hamisítvány

van forgalomban. Az új bankjegyek előállítás költséget hat fillérben állapították meg, ami meglehetősen nagy veszteség, mert így a forgalomban levő harmincemillió korona összegű husz koronás bankjegy előállítása 90,000 koronába kerül. Az új bankjegyek kibocsátását az drágítja meg, hogy az új lemezek készítése és az előtanulmányok sokba kerülnek. Érdekesnek tartjuk e helyen megemlíteni, hogy a bankjegyek elhasználatása következtében sokkal nagyobb költség hárul a bankra, mint az aranyérmén kopása következtében beálló értékesítési költség.

— **Törvénytelen gyermekek törvényesítése.** Nagy jelentőségű elvi határozatot hozott a belügyminiszter a legújabb kiadott azzal a rendeletével, amely az elismert, de utólagos házassággal törvényesítettnek ki nem mondott gyermekek jogviszonyára vonatkozik. A fölmért kételyek eloszlatása végett ugyanis, az igazságügyminiszterrel egyetértőleg, arról értesíti gróf Andrássy Gyula belügyminiszter a törvényhatóságokat, hogy az 1905. évi okt. 1-je óta anyakönyvezett azok a gyermekek, akiket az atyjuk elismert, s akiknek a szülési utólag egymással házasságra léptek és ezt a körülményt a gyermekek születési anyakönyvébe föl is jegyezték ugyan, de akiknek az utólagos házassággal történt törvényesítését meg nem állapították és ezt a körülményt az anyakönyvbe föl nem jegyezték, — sem a házassági, sem a halotti anyakönyvekben, sem a névmutatókban, az atya családi nevén nem nevezhetők. Fölhívja a miniszter a törvényhatóságokat, hogy ezt a rendeletét a legkiterjedtebb módon tegye közzé és az összes anyakönyvhivatalokkal közölje. Intézkedni kell a hatóságoknak az iránt is, hogy az utólagos házasság megkötése alkalmával, azok a felek, akiknek házasságkonkivüli viszonyból származott gyermekük van: az utólagos házassággal történt törvényesítés följegyzése iránt alkotott rendelkezésekre kitanítassanak; valamint arra is, hogy az erre vonatkozó összes eljárás díjtalan és az iratok bélyegmentesek.

— **Kiránduló közönség figyelmébe.** A szurduki-szorosban a „Gambriusz“ vendéglőben minden vasárnap meleg és hideg ételek kaphatók, ugyancsak friss csapolású sör és jó bor.

Szork. üzenet. A 28-iki műkedvelői előadás és tánemulatságról legközelebb.

Felelős szerkesztő: Zádory Károly.

Kiadótulajdonos: Figuli Antal.

Kiadó üzlethelyiség.

Vulkánban a főutcán a Hermann Izidor mellett levő **Huszerl-féle házban egy üzlethelyiség** és a hozzá tartozó lakó szobákkal kiadó.

Üzlet megnyitás.

Petrozsényben már évek óta közismert **uri ruha-üzletünket**

a főutcán Gundel-féle házba helyeztük át.

Midőn ezt a mélyen tisztelt megrendelőinknek, úgy Petrozsény és vidéke nagyérdemű közönségnek becses tudomására hoztuk és az eddig irántunk tanúsított kegyes pártolást megköszönjük, abban a tudatban, hogy a szíves megrendeléseknek és megbízásoknak eddig is kifogástalanul eleget tettünk, bátorkodunk tisztelettel kérni, hogy ezentul is pártolni kegyeskedjék s mi fokozott igyekezettel arra törekszünk, hogy a legmesszebbmenő igényeket is kifogástalanul kielégítsük.

A n. é. közönség b. pártolását és megbízását kérve vagyok tisztelettel:

MANNHEIM és LUSZTIG
férfi-szabók.

Értesítés.

Idei friss kóser **libazsir** kilogramonként 3 koronáért kapható: **Iszkavits Lébánál** Petrozsényben, a volt község ház udvarában.

Egy jó házból való fiu

TANONCUL

felvétetik Peck Márton fodrász üzletében Petrozsény.

Petrozsényben, a kálvárián

egy telek két épülettel

E L A D Ó.

Bővebb felvilágosítást nyújt a SZERKESZTŐSÉG.

Mühle Vilmos

cs. és kir. udvari szállító

Temesvár

Sürgönczim:

„Virágtelep Temesvár“.

Távbeszélő 10 szám.

Bármely vidékre szavatolás mellett szállítja:

A legszebb és legdivatosabb Csokrok és Koszorukat

üde élő virágokból, a legjobb kivitelben

Menyegzői és alkalmi csokrokat

Ünnepélyi és gyászkoszorúkat

Sürgős megrendeléseket táviratilag kérem.

A Monarchia legnagyobb virágszállítója.

HIRDETMÉNY.

Van szerencsénk tudatni, hogy a

villamos világítás bevezetését

magánfelek részére megkezdjük.

Mindazoknak, akik lakosztályukat, üzleti- vagy mellékhelyiségeiket villamos árammal ellátni óhajtják, készséggel nyújtunk felvilágosítást és felkérjük az igen tisztelt jelenkező fogyasztókat, hogy evégből vagy hozzánk irodahelyiségünkbe, vagy a vállalkozó Magyar Siemens-Schuckert művek villamossági r. t. építészeti mérnökehez Márton Pál urhoz (Kossuth Lajos tér, Fehér Ignác ház) fordulni szíveskedjenek.

Teljes tisztelettel:

PETROZSÉNYI VILLAMOSSÁGI
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

A Templom-utcában a Kossuth Lajos-térrel szemben egy erkélyes lakás mérsékelt áron azonnal kiadó. — Ugyanott jó karban levő butor, lámpák és konyhaberendezés elköltözés végett eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

TIRGRAM-POR

az egyedüli szer, mely az összes rovarokat

gyorsan és alaposan kipusztítja; üvegben

— .30, — .60, 1. — és 2. — koronáért kapható.

TIRGRAM TINKTURA

Csakis poloskák ellen üvegben — .40, — .80, 1.20,

2.60 és 5. — koronáért kapható minden jobb drogériában, fűszer- és festék-kereskedésben, ahol Tirgram-Plakátok ki vannak függesztve. Ügyeljünk a

„TIRGRAM“ névre. Gyár: Budapest, IV. ker.,

Károly-utca 1. 3-15

LUPÉNYBEN és PETROZSÉNYBEN

több ház kedvező feltételek mellett

E L A D Ó K.

Itt helyben egy nagyobb lakás is kiadó.

Weisz Rezső kereskedő,

Petrozsény.

Uj üzlet.

Petrozsényben a fő-utcán Gruber-féle házban

butor és kárpitos

műhelyt nyitottam, hol kárpitos munkák javítását jutányos áron eszközölöm.

Goldstein Albert,

kárpitos és butorraktáros.

„ADLER“

írógép azonnali teljes látható írással.

Az eddigi összes írógépeket fölülmuló „ADLER“ írógépek eladását Hunyadmegye részére, kizárólagosan GRUBER R. képviseli, kinek üzleti irodájában a mintagép megtekinthető.

Ára **550.—K.** gyári ár!

≡ Bérmentve szállítva, ≡

Nagyon kényelmes fizetési feltételekkel.

Papir-, rajz- és írószerraktár.

Van szerencsém Petrozsény és vidéke n. é. közönségének tisztelettel tudomására adni, hogy 1893. év óta tennálló papirkereskedésemet ezen szakba vágó cikkekkel dusan felszereltem s a legfokozottabb igényeket pontosan s a legjutányosabban kielégitem. Tanszerek, rajz- és íróeszközök nagy választékban állnak rendelkezésre s ezeket is legolcsóbban árusítom el. A legegyszerűbbtől a legfinomabbig: irodapapírok, levélpapírok, névjegyek, eljegyzési kártyák stb. kereskedésben jutányos árban kaphatók.

KÖNYVNYOMDA.

Midőn a kultúra tért hódított a Zsilvölgyben, Petrozsényben nyomdát állítottam, majd hirlapot indítottam, hogy a sajtó erejével szolgáljam a hazafias törekvést. A kezdet nehézségeivel küzdve anyagi áldozatok meghozatalával tartottam fenn s oda fejlesztettem a nyomdát, hogy a legmeszebb menő igényeket a legjutányosabban kielégíteni képes vagyok; miért is a n. é. közönség szíves támogatását kérem.

KÖNYVKÖTÉSZET.

A művelt közönség folyton fokozódó igényeinek kielégítését szem előtt tartva könyvkötészetet rendeztem be s ebbe a szakmába vágó munkálatok teljesítését megelégedésre s a legjutányosabban elvállalom.

Tisztelettel:

FIGULI ANTAL.